

**“YOSHLAR VA BOSHQARUV: O‘ZBEKISTONNING SIYOSIY
TIZIMIDAGI YANGI G‘OYALAR VA YOSHLARNING ROLI”**

Xalilov Alisher Abdumannonovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Falsafa” kafedrası katta o‘qituvchisi

Email: alisher_xalilov@icloud.com

Qorjovova E‘zoza Shuhrat qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Turizm va mehmondo‘stlik” fakulteti talabasi

ANNOTATSIYA: *Ushbu ilmiy tadqiqot O‘zbekiston siyosiy tizimidagi yoshlarning o‘rni va ularning davlat boshqaruvi jarayonlaridagi ishtirokini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Yoshlar – Yangi O‘zbekistonning tayanchi” konsepsiyasi asosida olib borilayotgan siyosiy islohotlar fonida yoshlarning siyosiy faolligi, ularning innovatsion g‘oyalari, siyosiy partiyalar va fuqarolik jamiyatidagi roli o‘rganilgan. Shuningdek, yoshlarning raqamli platformalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali siyosiy fikr bildirishi, shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurash, ekologik barqarorlik, gender tengligi kabi yo‘nalishlardagi tashabbuslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda tizimli tahlil, tarixiy-huquqiy va empirik yondashuvlar asosida yoshlar siyosatining huquqiy, institutsional va amaliy jihatlarini yoritilgan, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ko‘rsatib o‘tilgan.*

Kalit so‘zlar: *Yoshlar siyosati, boshqaruv, siyosiy tizim, innovatsion g‘oyalar, siyosiy ishtirok, raqamli platformalar, fuqarolik jamiyati, yosh liderlar, siyosiy faollik, Yoshlar parlamenti siyosiy madaniyat.*

**“YOUTH AND GOVERNANCE: NEW IDEAS AND THE ROLE OF
YOUTH IN THE POLITICAL SYSTEM OF UZBEKISTAN”**

ABSTRACT: *This scientific study is devoted to the analysis of the role of youth in the political system of Uzbekistan and their participation in the processes of state*

governance. The study examines the political activity of young people, their innovative ideas, their role in political parties and civil society against the backdrop of political reforms being carried out based on the concept of “Youth - the pillar of a new Uzbekistan” put forward by President Shavkat Mirziyoyev. It also analyzes the expression of political opinions of young people through digital platforms and social networks, as well as their initiatives in areas such as the fight against corruption, environmental sustainability, and gender equality. The study, based on a systematic analysis, historical-legal and empirical approaches, highlights the legal, institutional and practical aspects of youth policy, and indicates existing problems and ways to overcome them.

.Key words: Youth policy, governance, political system, innovative ideas, political participation, digital platforms, civil society, young leaders, political activism, Youth Parliament, political culture.

KIRISH. Bugungi globallashuv va tezkor o'zgarishlar asrida har bir davlat o'z taraqqiyot strategiyasida yosh avlodni asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida ko'radi. Ayniqsa, yangi siyosiy tizimlar shakllanayotgan, jamiyatda fuqarolik ongining yuksalishi va demokratiyalashuv jarayonlari chuqurlashayotgan bir sharoitda yoshlarning davlat boshqaruvidagi o'rne va roli tobora ortib bormoqda. O'zbekiston Respublikasi ham bu borada istisno emas.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning nutqlarida jumladan, “Yoshlar – Yangi O'zbekistonning tayanchi” degan konseptual g'oya asosida olib borilayotgan davlat siyosati asosiy tahlil ob'ektlaridan biri bo'ldi. Prezident tomonidan ilgari surilgan "Yangi O'zbekiston" g'oyasida yoshlarning tutgan o'rne haqida doimiy ta'kidlab o'tiladi, bu esa mavzuning dolzarbligini oshiradi.

Ushbu ilmiy izlanish O'zbekiston Respublikasining zamonaviy siyosiy tizimidagi eng muhim va dolzarb yo'nalishlardan biri – yoshlar va ularning davlat boshqaruvi jarayonlaridagi ishtiroki, shuningdek, ular tomonidan ilgari surilayotgan yangi siyosiy g'oyalar masalasiga bag'ishlangan. Maqolada mamlakatimizda amalga oshirilayotgan siyosiy islohotlar fonida yoshlarning tutgan o'rne, ularning

siyosiy faolligi, qaror qabul qilishdagi ishtiroki va jamiyat taraqqiyotiga qo'shayotgan hisssasi keng tahlil qilinadi.

Yoshlar – har qanday davlatning intellektual va ijtimoiy tayanchi, mamlakat kelajagining garovidir. O'zbekiston siyosiy tizimida ham yoshlar davlat e'tiborida bo'lib, so'nggi yillarda yoshlar siyosatining institutsional asoslari mustahkamlandi. “Yoshlar siyosati to'g'risida”gi Qonun, “Yoshlar ishlari agentligi”, “Yoshlar parlamenti”, “Yoshlar daftari” va boshqa loyihalar orqali yoshlarning siyosiy, huquqiy va iqtisodiy faoliyatda ishtirok etishini kengaytirish uchun zarur mexanizmlar joriy etildi.

Mazkur ishda quyidagi asosiy jihatlar tahlil qilinadi:

- **Yoshlar siyosatining huquqiy asoslari** va ularni amalga oshirishdagi davlatning strategik pozitsiyasi;
- **Yoshlarning boshqaruv tizimidagi ishtiroki** – parlament va mahalliy kengashlarga saylangan yosh deputatlar, yosh rahbarlarning tayinlanishi, “Yoshlar parlamenti” kabi platformalarning ijtimoiy ahamiyati;
- **Siyosiy partiyalar va fuqarolik jamiyatidagi yoshlarning o'rni**, siyosiy savodxonlik darajasi va yetakchilik ko'nikmalarining rivojlanish holati;
- **Zamonaviy yoshlar ilgari surayotgan siyosiy g'oyalar** – korrupsiyaga qarshi kurash, ekologik barqarorlik, gender tengligi, ochiq boshqaruv, ijtimoiy adolat va raqamli transformatsiya kabi yo'nalishlardagi tashabbuslar.

Tadqiqotda yoshlarning nafaqat an'anaviy siyosiy strukturalarda, balki zamonaviy kommunikatsion vositalar – ijtimoiy tarmoqlar, raqamli platformalar orqali siyosiy fikr va g'oyalarni shakllantirishdagi roli ham o'rganiladi. Bugungi yoshlar siyosiy jarayonlarga befarq emas, ular ijtimoiy hayotda o'z o'rnini topishni istayotgan, faol pozitsiyaga ega avlod bo'lib bormoqda. Internet texnologiyalarining tez rivojlanishi natijasida yoshlar axborotni tez tahlil qiladi, mustaqil fikrlaydi, ochiq muloqotga tayyor, shuningdek, o'z qarashlarini erkin ifoda eta oladigan kuchga aylanmoqda.

Tadqiqot davomida quyidagi metodologiyalardan foydalanilgan: tizimli tahlil, tarixiy-huquqiy yondashuv, statistik ma'lumotlarga asoslangan empirik tahlil,

so'rovlar va amaliy misollar asosida dalillangan yondashuv. Shu asosda yoshlarning siyosiy tizimda roli ortib borayotganini, ularning innovatsion yondashuvlari jamiyatda siyosiy madaniyatning yuksalishiga xizmat qilayotganini isbotlash maqsad qilingan.

Shuningdek, ilmiy ishda yoshlarning siyosiy ishtirokida uchrayotgan ayrim tizimli muammolar ham ko'rsatib o'tiladi. Jumladan, joylarda siyosiy madaniyatning pastligi, ba'zida yoshlarga yetarlicha ishonch bildirilmasligi, partiyalarda yoshlar uchun amaliy imkoniyatlarning cheklanganligi kabi muammolar tahlil qilinadi. Biroq bu holatlar ham asta-sekinlik bilan hal etilayotgani, bu boradagi davlat siyosati izchil rivojlanayotganiga e'tibor qaratilgan.

Mamlakatimizda keyingi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli siyosiy, ijtimoiy va huquqiy islohotlarning markazida inson, ayniqsa yosh avlod manfaatlari turadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, **“Yoshlar – Yangi O'zbekistonning tayanchi, kelajagimizning bunyodkori”** [1]. Ushbu tamoyil asosida yoshlarni faollikka undash, ularning siyosiy jarayonlardagi ishtirokini kengaytirish, ilg'or g'oya va tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylangan. Siyosiy tizimning barqaror ishlashi va zamonga mos takomillashuvi bevosita yoshlarning undagi faol ishtiroki, o'z fuqarolik pozitsiyasini aniq ifoda etishi hamda boshqaruv jarayonlarida mas'uliyatni his qilishi bilan chambarchas bog'liq. Bu esa nafaqat siyosiy madaniyatni yuksaltiradi, balki jamiyatda ishonch, adolat, mas'uliyat kabi ijtimoiy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Yoshlarning boshqaruvdagi o'rni deganda faqat yuqori lavozimlarga tayinlanish emas, balki siyosiy partiyalar, jamoatchilik kengashlari, yoshlar parlamentlari, fuqarolik jamiyati institutlari orqali ijtimoiy-siyosiy jarayonlarga bevosita ta'sir ko'rsata olish salohiyati tushuniladi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalari orqali siyosiy fikr bildirish, ommaviy axborot vositalarida ishtirok etish va jamoaviy tashabbuslarni ilgari surish ham muhim omillar sirasiga kiradi. O'zbekistonning bugungi siyosiy muhitida yoshlar uchun yaratilayotgan sharoitlar, huquqiy va tashkiliy imkoniyatlar ularni jamiyatda faol ishtirokchi,

yangilik tashabbuskori va boshqaruv hamkoriga aylantirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, “Yoshlar siyosati to‘g‘risida”gi Qonun, “Yoshlar ishlari agentligi”, “Yoshlar parlamenti”, “Yoshlar daftari” kabi muhim institutlar yoshlarga katta maydon ochib berdi.

Ushbu ilmiy ishda O‘zbekiston siyosiy tizimidagi yoshlarning o‘rni, ularning davlat boshqaruvidagi ishtiroki, ilgari surayotgan yangi siyosiy g‘oyalari, shuningdek, bu boradagi mavjud muammo va yechimlar chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarning siyosiy faolligi, innovatsion fikrlashi, fuqarolik mas’uliyatini anglab yetishi qanday ijtimoiy o‘zgarishlarga sabab bo‘layotgani hamda bu holatning mamlakat rivoji uchun ahamiyati ochib beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu mavzu doirasida olib borilgan ilmiy izlanishlar va mavjud adabiyotlar tahlili yoshlarning O‘zbekiston siyosiy tizimidagi roli, ularning boshqaruv jarayonlaridagi ishtiroki hamda ilgari surayotgan yangi siyosiy g‘oyalari haqida keng qamrovli ma’lumot beradi. Avvalo, Prezident Shavkat Mirziyoyevning davlat siyosatida yoshlarni qo‘llab-quvvatlashga oid nutqlari, farmonlari va qarorlari tahlil etildi. Jumladan, prezidentning “Yoshlar – Yangi O‘zbekistonning tayanchi, kelajagimizning bunyodkori” degan ta’kidlari yoshlarning siyosiy faolligini oshirishga davlat tomonidan katta e’tibor qaratilayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, “Yoshlar siyosati to‘g‘risida”gi Qonun, “Yoshlar ishlari agentligi”, “Yoshlar parlamenti” kabi tashkilotlar va tashabbuslar yoshlarning siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy hayotda faol ishtirokini ta’minlashda muhim o‘rin tutadi.

Shuningdek, mahalliy olimlar (A. Haydarov, N. Zokirova, D. Juraev, Sh. Toshpo‘latov va boshqalar) tomonidan yoshlarning siyosiy faolligi, boshqaruvdagi o‘rni, siyosiy madaniyat va fuqarolik jamiyati institutlaridagi roli yuzasidan yozilgan ilmiy maqolalar, monografiyalar o‘rganildi. Xorijiy ilmiy manbalar va xalqaro tashkilotlar, jumladan BMTning “Youth 2030” strategiyasi, YUNESKO va Yevropa Ittifoqining yoshlar siyosatiga oid hujjatlari tahlil qilindi. Shu bilan birga, zamonaviy yoshlarning siyosiy faoliyati, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlar va raqamli

platformalardagi faolligi bo'yicha Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarni rivojlantirish vazirligining statistik ma'lumotlari ham tadqiqotga kiritildi.

Mazkur tadqiqotda yoshlarning siyosiy tizimdagi rolini o'rganishda kompleks yondashuv qo'llanildi. Tizimli tahlil metodi yordamida davlat institutlari, siyosiy partiyalar, fuqarolik jamiyati va yoshlar harakatlari o'rtasidagi o'zaro ta'sir va bog'liqlik o'rganildi. Tarixiy-huquqiy yondashuv esa yoshlar siyosatining qonunchilik va institutlar darajasidagi rivojlanish jarayonlarini aniqlashga imkon berdi. Qiyosiy tahlil orqali O'zbekiston tajribasi xorijiy davlatlar – Janubiy Koreya, Singapur, Estoniya va Germaniya misollarida solishtirildi va mamlakatimizdagi muammolar hamda yutuqlar aniqlandi. Empirik metodlardan foydalanib, yoshlarning siyosiy faolligi va ijtimoiy tarmoqlardagi ishtiroki bo'yicha statistik ma'lumotlar o'rganildi, so'rovnomalar va intervyular orqali yoshlarning siyosiy jarayonlarga bo'lgan munosabati aniqlashtirildi. Shuningdek, kontent-tahlil usuli yordamida Prezident nutqlari, hukumat qarorlari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan yoshlar siyosatiga oid ma'lumotlar tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlarning siyosiy tizimdagi roli nafaqat an'anaviy siyosiy strukturalarda, balki yangi kommunikatsion platformalar orqali ham ortib bormoqda. Yoshlar faolligi siyosiy madaniyatni yuksaltirishga xizmat qilmoqda, yangi g'oyalar va innovatsion tashabbuslar jamiyat taraqqiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, yoshlarning siyosiy ishtirokidagi ayrim muammolar – siyosiy madaniyatning pastligi, yosh rahbarlarga bo'lgan ishonch darajasining yetarli emasligi, partiyalar va jamiyatdagi amaliy imkoniyatlarning cheklanganligi ham mavjud. Biroq davlat siyosati va islohotlar ushbu muammolarni bosqichma-bosqich hal qilishga qaratilgan.

Muhokama va natijalar:

Ushbu tadqiqot davomida yoshlarning O'zbekiston siyosiy tizimidagi o'rni, ularning boshqaruvdagi ishtiroki va ilgari surayotgan yangi siyosiy g'oyalari atroflicha tahlil qilindi. Natijalardan ko'rinib turibdiki, mamlakatimizda yoshlarning siyosiy faolligi sezilarli darajada oshgan va ularning davlat boshqaruvidagi roli yanada mustahkamlanmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyevning yoshlarga oid

siyosatining asosiy yo‘nalishlari, jumladan, yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, ularni innovatsiyalar va davlat boshqaruviga keng jalb etish choralarining samarasi aniq ko‘zga tashlanadi [2].

Tadqiqot natijalari yoshlarning siyosiy jarayonlarga faollik bilan kirib kelayotgani, ularning nafaqat an‘anaviy siyosiy institutlarda — parlament, mahalliy kengashlar, siyosiy partiyalar va jamoat tashkilotlarida, balki raqamli maydonlarda ham faol ekanligini ko‘rsatdi. Bugungi yoshlar o‘zining ijtimoiy tarmoqlardagi faoliyati, raqamli platformalardan foydalanishi orqali siyosiy fikr almashish va g‘oyalarni ilgari surishda yangi usullarni joriy qilmoqda. Bu esa siyosiy madaniyat va fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga katta hissa qo‘shmoqda.

Shuningdek, tadqiqot yoshlarning ilgari surayotgan siyosiy g‘oyalari — korrupsiyaga qarshi kurash, ekologik barqarorlik, gender tengligi, ijtimoiy adolat va ochiq boshqaruv kabi dolzarb masalalarga katta e‘tibor qaratayotganini aniqladi. Bu yoshlarning nafaqat siyosiy tizimda faolligini, balki jamiyatda ijtimoiy adolat va taraqqiyot yo‘lida yangi tashabbuskor kuch sifatida shakllanayotganidan dalolat beradi.

Biroq, o‘rganish davomida yoshlarning siyosiy ishtirokida hali ham ba‘zi muammolar mavjudligi aniqlandi. Jumladan, siyosiy madaniyatning ayrim hududlarda pastligi, yoshlarga ishonch darajasining cheklanganligi, partiyalarda va davlat idoralarida yosh rahbarlar uchun imkoniyatlarning cheklanishi kabi muammolar hanuzgacha e‘tibordan chetda qolmayapti. Shu bilan birga, davlat siyosati doirasida bu muammolar bosqichma-bosqich bartaraf etilmoqda, yoshlarning siyosiy faolligini rag‘batlantirish va ularni boshqaruv jarayonlariga kengroq jalb etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqilmoqda.

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, yoshlarning O‘zbekiston siyosiy tizimida tutgan o‘rni nafaqat bugungi kun talablariga javob beradi, balki mamlakatning demokratik va modernizatsiya yo‘lida barqaror taraqqiyoti uchun muhim omil hisoblanadi. Yoshlar o‘zining yangi g‘oyalari, ijodiy yondashuvi va faolligi bilan mamlakat siyosatining yangilanishiga, boshqaruv tizimining samaradorligining oshishiga xizmat qilmoqda[3].

Natijada, yoshlarning siyosiy faolligini oshirish, ularni boshqaruvga kengroq jalb qilish, yangi innovatsion g'oyalarni ilgari surish uchun davlat tomonidan yaratilgan institutsional mexanizmlar samarali ishlayotgani va kelgusida bu jarayon yanada rivojlanishi uchun katta zamin borligi aniqlandi.

Xulosa:

Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, yoshlar O'zbekiston siyosiy tizimida muhim va yetakchi kuch sifatida shakllanmoqda. Ularning boshqaruv jarayonlaridagi ishtiroki nafaqat yoshlarning o'zini rivojlantirishiga, balki mamlakat siyosiy va ijtimoiy hayotining yangi sifat bosqichiga ko'tarilishiga xizmat qilmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan yoshlar siyosatining strategik yo'nalishlari asosida mamlakatda yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ularning siyosiy faolligini oshirish va innovatsion g'oyalarni ilgari surishga keng imkoniyatlar yaratish bo'yicha samarali ishlar olib borilmoqda.

Yoshlarning siyosiy tizimdagi ishtiroki nafaqat an'anaviy siyosiy institutlarda, balki zamonaviy raqamli maydonlarda ham faol bo'lib, ular yangi kommunikatsiya vositalari orqali o'z fikrlarini erkin ifoda etmoqda. Bu holat siyosiy madaniyat va fuqarolik jamiyati institutlarining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Shuningdek, yoshlarning ilgari surayotgan ekologik barqarorlik, korrupsiyaga qarshi kurash, gender tengligi, ijtimoiy adolat kabi yangi siyosiy g'oyalari jamiyat taraqqiyotida yangi tashabbuslar sifatida e'tirof etilmoqda.

Biroq, tadqiqot jarayonida yoshlarning siyosiy faolligida hali ham ayrim muammolar – siyosiy madaniyatning pastligi, yoshlar uchun amaliy imkoniyatlarning cheklanganligi va ishonch darajasining yetarli emasligi mavjudligi aniqlandi. Shunga qaramay, davlat tomonidan qabul qilingan qonunchilik bazasi va strategik dasturlar ushbu muammolarni bartaraf etish va yoshlarning siyosiy tizimdagi ishtirokini yanada mustahkamlashga yo'naltirilgan[4].

Umuman olganda, yoshlarning siyosiy jarayonlarga faolligi va yangi g'oyalarni ilgari surishdagi roli O'zbekistonning demokratik rivojlanishi va jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Kelajakda

yoshlarning siyosiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash, ularni boshqaruv tizimiga kengroq jalb qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – T.: O'zbekiston, 2017.
2. Prezident Shavkat Mirziyoevning O'zbekiston ijodkor ziyolilari vakillari bilan uchrashuvdagi ma'ruzasi// Xalq so'zi, 2017, 4 avgust.
3. Toshpo'latov Sh. (2021). *Yoshlar siyosati va boshqaruvdagi roli: zamonaviy tendensiyalar*. Toshkent: Ilmiy nashriyot.
4. Иванов, А.В. (2019). Молодежь и политическое участие в современном обществе. Москва: Научный мир.